

היי! אני *Piper nigrum*

שם נפוץ: פלפל שחור, Black pepper

משפחה: פלפליים, Piperaceae

תפוחת פלפל שחור
צילום: משה פרי

אז... מי אני?

מקור הפלפל השחור בדרום-מערב הודו ובסרי לנקה, ומשם התפשט לארצות טרופיות נוספות. כיום הוא גדל בעיקר בהודו ואינדונזיה, בתנאים של חום ולחות. הפלפל השחור הוא מטפס רב-שנתי, שיכול להגיע לגובה של עד 10 מטרים. הפרי, המוכר כגרגר פלפל, מתחיל כענבה ירוקה ומבשיל לאדום-צהבהב. טעמו החריף הופך אותו לתבלין מרכזי במטבחים ברחבי העולם. הפרי משמש לייצור של תבלין פלפל שחור, אבל גם לייצור של פלפל לבן ופלפל ירוק ואדום, בהתאם לשלבי קציר ותנאי עיבוד שונים. החריפות של הפלפל השחור נובעת בעיקר מהפיפרין, אלקלואיד אורגני, ומתרכובות נוספות שמקנות לו את הארומה הייחודית.

שני צמחים, אותו שם. מדוע?

בקיצור? תאשימו את קולומבוס. מלבד הפלפל השחור, מוכרים מינים שונים בסוג פֶּלְפֶּלֶת (*Capsicum*), ששייך למשפחת הסולניים, ופירותיהם נקראים בעגה העממית גם הם "פלפל" ("פלפל מתוק" או "גמבה"), למרות שאין כל קשר בין הסוג פלפלת לבין משפחת הפלפליים. מקורו של הסוג פלפלת באמריקה, והשם פלפל ניתן לו על ידי קולומבוס, שהגיע בסוף המאה ה-15 לאיים הקריביים ומצא בו את פרי הפלפלת החריף. קולומבוס הכיר את הפלפל השחור, שטעמו חריף גם כן, והחליט לתת לו את השם של התבלין ההודי.

שימושים רפואיים ומסורתיים שלי

פלפל שחור שימש ברפואה המסורתית של תרבויות שונות לאורך ההיסטוריה לטיפול בהפרעות במערכת העיכול, כחומר בעל תכונות אנטי-מיקרוביאליות ועוד. לא כל השימושים הוכחו כאפקטיביים תחת תנאי מחקר מדעי מודרני, ואין לראות בכך המלצה רפואית. יש לשים לב שהשימוש בפלפל שחור עלול להגביר השפעה של תרופות מסוימות, ובמינונים גבוהים הצמח אף עלול להיות רעיל.

בלי זה אני לא יכול לעבוד

ניתן לגדל פלפל שחור בבית ובחוץ, הצמח יכול להסתדר עם תנאי צל-חצי צל. יש צורך בתערובת שתילה מנוקזת היטב, השקיה סדירה אך לא רוויה וסביבה חמה ומוגנת מרוח. הצמח מטפס וזקוק לתמיכה, אך יכול לשמש גם כצמח משתרע/צמוד קרקע בגינה. ריבוי הצמחים נעשה בד"כ על ידי ייחורים.

איפה אני גדל בגן הבוטני?

תוכלו למצוא אותי בחממת הצמחים בשימוש האדם (:

היי! אני *Hoya australis*

תפוחית של *Hoya australis*
צילום: ימית מרום

משפחה: הרדופיים, Apocynaceae

אז... מי אני?

צמחים בסוג בת-שבע (*Hoya*) כוללים כ-450 מינים, רובם המכריע מטפסים ואפיפיטים (חיים על גבי צמחים אחרים, אך לא כטפילים).

בטבע, צמחי הסוג בת-שבע מתרבים בעיקר באמצעות זרעים המופצים ברוח ועשויים לנבט על ענפים מכוסים טחבים או על חלקים מתפוררים של עצים.

עם זאת, ניתן לגדל את הצמח גם מייחורים. בעל עלים עבים ומבריקים.

הפריחה - אשכולות פרחים (עד 40 בתפוחית) המפרישים צוף ומדיפים ריח מתוק.

צמח *Hoya australis* מגיע לבגרות ויכולת פריחה בדרך כלל לאחר מספר שנים, כאשר משך הזמן המדויק תלוי גם בתנאי הגידול ורמת הטיפול.

פריחה מתרחשת רק בצמחים בוגרים יחסית ולעיתים דווקא כאשר מערכת השורשים מעט צפופה בעציץ.

מאיפה אני במקור? טוב ששאלת!

הסוג נפוץ באזורים הטרופיים הלחים מאוד של הפיליפינים באזור נרחב הקרוי הארכיפלג ההודו-אוסטרלי, הכולל יותר מ-20,000 איים יבשתיים ואוקייניים וכולל את דרום-מזרח אסיה ואוסטרליה. גדל באזורים טרופיים.

שימושים רפואיים ומסורתיים שלי

ידוע על שימושים שעושות קהילות ילידיות באזורים טרופיים במינים שונים בסוג (לאו דווקא בבת-שבע אוסטרליס) לצרכים רפואיים להורדה של חום, לטיפול בכאבי בטן, טחורים ודלקות ולריפוי פצעים. עם זאת, ההבנה המדעית של הפוטנציאל הרפואי של הסוג עדיין נמצאת תחת מחקר וטרם הוכחה. צמחים רבים ממשפחת ההרדופיים מוכרים כרעילים.

בלי זה אני לא יכולה לעבוד

בת-שבע אוסטרליס היא צמח מטפס או משתפל, עם קצב גידול איטי עד בינוני, המתאים לגידול גם בסלסלה תלויה. קיימת עדיפות לאור שמש בהיר, אך לא ישיר. שמש ישירה עלולה לצרוב את העלים. הצמח רגיש לעודף מים. יש לשמור על השקיה מתונה, ועדיף להמתין לייבוש של השכבה העליונה של המצע לפני השקיה נוספת. רגיש לקור, ומשגשג בטמפרטורות חדר חמות.

איפה אני גדל בגן הבוטני?

תוכלו למצוא אותי ומינים נוספים של בת-שבע בחממת הצמחים בשימוש האדם ובאוסף הסוקולנטים (:

היי! אני Peperomia obtusifolia

תפוחת של Peperomia obtusifolia
צילום: רותם שלום

משפחה: פלפליים, Piperaceae

אז... מי אני?

הסוג Peperomia הוא הסוג השני בגודלו במשפחת הפלפליים (Piperaceae), לאחר הסוג פלפל, Piper (לו שייך גם הפלפל השחור). הסוג כולל כ-1,600 מינים, והוא אחד מעשרת הסוגים העשירים ביותר במינים של צמחים בעלי-פרחים (Angiosperms). היא צמח בית פופולרי, בעל גבעולים בשרניים, ועלים מכוסים שעווה, מבריקים ובעלי צורת כף. מין זה של פפרומיה אפשר למצוא בצבע ירוק או מגוון.

מאיפה אני במקור? טוב ששאלת!

תחום התפוצה הטבעי של מין זה הוא בפלורידה ואמריקה הטרופית. זהו צמח רב-שנתי, אפיפיט (צומח על עצים אחרים, אך אינו טפיל), והוא גדל בעיקר באזורים טרופיים וסוב-טרופיים לחים.

בלי זה אני לא יכולה לעבוד

הפפרומיה היא צמח בית קל לתחזוקה. תנאי התאורה העדיפים הם אור שמש עקיף בינוני עד בהיר. הצמח יכול לשרוד גם תחת תנאי תאורה נמוכה בבית. יש להימנע ממיקום שיחשוף את הצמח לקרני שמש ישירות. השקיה מתונה - יש לוודא שהשכבה העליונה של הקרקע בעציץ יבשה, ורק אז להשקות. השקו עד שהמים יזרמו דרך פתח הניקוז בתחתית העציץ וודאו שלא נשארים עודפי מים בתחתית. הצמח מעדיף לחות בינונית עד גבוהה ועשוי להיתרם מריסוס של סביבתו בריסיסי מים. ניתן לייחר בקלות על ידי גיזום והשרייה במים עד להתפתחות של שורשים. לאחר מכן מומלץ להעביר לעציץ עם קרקע. אפשר גם לייחר ישירות בקרקע.

איפה אני גדל בגן הבוטני?

תוכלו למצוא אותי באוסף הסוקולנטים (:

היי! אני *Crassothonna capensis*

Crassothonna capensis

צילום: ימית מרום

משפחה: מורכבים, Asteraceae

אז... מי אני?

זהו צמח קרקע משתרע וסוקולנטי (Succulent), עם עלים בשרניים שברקמותיהם מתאפשרת אגירת נוזלים לתקופות ארוכות. מאפיין זה מאפשר לצמח להימנע מהתייבשות בתקופות בהן אספקת המים מהקרקע מוגבלת באזורים היובשניים שהם בית גידולו הטבעי. העלים בעלי צורת אצבעות, בדרך כלל בצבע כחול-אפור, ומסודרים בספירלה סביב הגבעול. בתנאי יובש הם לעיתים מקבלים גוון ארגמן בקצוות. הוא גדל בתנאי לחות נמוכה ובאדמות יבשות, עם קרקע סלעית או חולית, לעתים מתחת לצמחייה או סלעים שמספקים מעט צל והגנה טבעית מהחום והיובש. הפרחים צהובים ובעלי תפרחות, מבנה אופייני למשפחת המורכבים. המין נפוץ כצמח נוי בגינון ברחבי העולם, בעיקר בגינות חסכוניות במים, כחלק מאוספים של סוקולנטיים, במסלעות ובעציצים תלויים, אך מתאים גם לגידול בחללי פנים.

מאיפה אני במקור? טוב ששאלת!

המין אנדמי לאזור הכף המזרחי שבדרום אפריקה (Cape Provinces) והוא נפוץ במיוחד בסביבת Karoo, אזור בעל מגוון צמחי רחב באופן מיוחד בדרום אפריקה.

בלי זה אני לא יכולה לעבוד

הצמח זקוק לאדמה מנוקזת היטב. יש עדיפות למיקום באזור הזוכה לשפע של אור (או חצי-צל), אבל יש להימנע מקרינת שמש ישירה. זהו צמח חסכוני במים. יש לאפשר ייבוש של השכבה העליונה של המצע לפני השקיעה נוספת. הדבר חשוב למניעת ריקבון שורשים. בעונת החורף רצוי להשקות בתדירות נמוכה יותר. הפריחה יכולה להתרחש כמעט בכל השנה באזורי אקלים חמים. ניתן לגדל בקלות מייחורים.

איפה אני גדל בגן הבוטני?

תוכלו למצוא אותי באוסף הסוקולנטיים (:

Sedum adolphi

צילום: ימית מרום

היי! אני *Sedum adolphi*

משפחה: טבוריתיים, Crassulacea

אז... מי אני?

זצמח סוקולנטי (Succulent) רב-שנתי, עם עלים בשרניים בגווני ירוק-צהבהב עם שוליים אדמדמים, שברקמותיהם מתאפשרת אגירת נוזלים לתקופות ארוכות. מאפיין זה מאפשר לצמח להימנע מהתייבשות בתקופות בהן אספקת המים מהקרקע באזורים היובשניים שהם בית גידולו הטבעי מוגבלת. בישראל קיימים מספר מינים מקומיים של צוריות, ובגן הבוטני תוכלו למצוא את הצורית הגבוהה, *Sedum sediforme*.

מאיפה אני במקור? טוב ששאלת!

תפוצתו הטבעית של הצמח מוגבלת למפרץ מקסיקו.

בלי זה אני לא יכולה לעבוד

ניתן לגדל את הצורית בגינות סלעים או בעציצים, והיא מתאימה לגידול גם כצמח בית. יש עדיפות למיקום תחת שמש מלאה או חצי צל. זהו צמח חסכן במים ויש להקפיד על השקיה רק כאשר החלק העליון של המצע יבש.

איפה אני גדל בגן הבוטני?

תוכלו למצוא אותי באוסף הסוקולנטים (: